

Curtea Supremă de Justiție
DECIZIE

19 iunie 2018

mun. Chișinău

Colegiul penal lărgit al Curții Supreme de Justiție în componență:
Președinte – Toma Nadejda,
Judecători – Cobzac Elena, Alerguș Constantin, Timofți Vladimir și Țurcan
Anatolie,

juducând, fără citarea părților, recursul ordinar declarat de către inculpatul
Șveț Dinu prin care se solicită casarea sentinței Judecătoriei Drochia (*sediul
Râșcani*) din 06 octombrie 2017 și deciziei Colegiul penal al Curții de Apel Bălți
din 21 februarie 2018, în cauza penală privindu-l pe

Șveț Dinu XXXXX, născut la XXXXX, originar
și domiciliat în r-nul XXXXX, studii medii, anterior
nejudecat, cetățean al Republicii Moldova.

Datele referitoare la termenul de examinare a cauzei:

1. 26.05.2017 – 06.10.2017 (*prima instanță*);
2. 06.11.2017 – 21.02.2018 (*instanța de apel*);
3. 21.04.2018 – 19.06.2018 (*instanța de recurs ordinar*).

C O N S T A T Ă :

1. Prin sentința Judecătoriei Drochia (*sediul Râșcani*) din 06 octombrie 2017, Șveț Dinu a fost recunoscut vinovat în săvârșirea infracțiunii prevăzute de art.179 alin.(2) Cod penal, cu stabilirea pedepsei sub formă de amendă în mărime de 600 unități convenționale, ceea ce constituie suma de 30 000 lei.

Solicitarea procurorului privind încasarea de la Șveț Dinu în beneficiul statului suma de 666 lei în calitate de cheltuieli judiciare, a fost respinsă ca neîntemeiată.

1.1. Pentru a pronunța sentința, instanța de fond a constatat că, Șveț Dinu la 24 martie 2017, aproximativ pe la ora 13:20, intenționat, cu scopul violării ilegale a domiciliului, fără acordul și împotriva voinței proprietarului a pătruns în ograda gospodăriei cet.Sava Svetlana, situată în s.Druță, raionul Râșcani cu care se afla în relații de ostilitate, căreia i-a cerut să părăsească gospodăria în cauză, pe motivul că casa din ogradă ar fi fost construită de el personal și îi aparține nepotului său Tutunaru Corneliu. În cadrul discuției, cet.Sava Svetlana care devenise proprietara gospodăriei, în urma unei tranzacții legale cu Tutunaru Corneliu, i-a cerut lui Șveț Dinu să părăsească gospodăria, însă el a refuzat, numind-o cu cuvinte necenzurate și amenințând-o cu aplicarea violenței.

Tot atunci, Șveț Dinu, fiind înfuriat, a apucat-o cu ambele mâini de gât pe cet.Sava Svetlana, însă ultima a reușit să se desprindă din mâinile lui, după care la fața locului a venit soția lui Șveț Dinu și l-a scos din ogradă.

Acțiunile inculpatului Șveț Dinu au fost încadrate conform prevederilor art.179 alin.(2) Cod penal.

2. Împotriva sentinței a declarat apel avocatul Catalina Galușca în numele inculpatului Șveț Dinu, prin care a solicitat casarea integrală a sentinței Judecătorei Drochia (sediul Râșcani) din 06 octombrie 2017, pronunțarea unei noi hotărâri de achitare.

În motivarea argumentelor invocate, avocatul a invocat următoarele motive:

-instanța de fond nu a examinat sub toate aspectele cauza respectivă și nejustificat a ajuns la concluzia de recunoaștere a vinovăției inculpatului;

-Sava Svetlana nu este proprietarul imobilului în cauză, or, dreptul de proprietate a acesteia nu este înscris în Registrul bunurilor imobile, iar Tutunaru Corneliu, neavând calitatea de moștenitor, nu era în drept de a vinde casa;

-nici din declarațiile martorilor, nici din careva alte probe nu se constată existența semnelor calificative al infracțiunii prevăzute de art.179 alin.(2) Cod penal – *aplicarea violenței sau cu amenințarea aplicării ei.*

3. Prin decizia Curții de Apel Bălți din 21 februarie 2017, apelul a fost respins ca nefondat.

3.1. În motivarea soluției, instanța de apel a menționat că, instanța de fond examinând cauza penală în privința lui Șveț Dinu a verificat complet, sub toate aspectele și în mod obiectiv circumstanțele cauzei și a dat probelor administrate o apreciere legală din punct de vedere a pertinentei, concludenței, utilității și veridicității lor. În baza probelor acumulate în cadrul urmăririi penale, examinate și apreciate de către prima instanță, suplimentar apreciate de către instanța de apel prin verificare multilaterală de fapt și de drept a circumstanțelor cauzei și a sentinței adoptate pe caz, Colegiul penal al Curții de Apel Bălți a conchis că, prima instanță întemeiat și legal a ajuns la concluzia privind confirmarea vinovăției aduse lui Șveț Dinu de comiterea infracțiunii prevăzute de art.179 alin.(2) Cod penal – violarea de domiciliu cu indicii de calificare – pătrunderea și rămânerea ilegală în domiciliul unei persoane, fără consimțământul acesteia și refuzul de a le părăsi la cererea ei, acțiuni săvârșite cu aplicarea violenței și cu amenințarea aplicării ei.

Astfel, instanța de apel a menționat că, vina inculpatului Șveț Dinu de comiterea infracțiunii prevăzute de art.179 alin.(2) Cod penal, și-a găsit confirmare prin declarațiile părții vătămate Sava Svetlana, prin declarațiile martorului Șchiopu Veronica, cât și prin documentele și procesele-verbale ale acțiunilor procesuale, și anume: plângerea cet.Sava Svetlana din 14 aprilie 2017; procesul-verbal de cercetare la fața locului cu planșa fotografică din 24.03.2017; adeverințe eliberate de Primăria com.Pociumbeni, r-nul Râșcani din 17.05.2017 (f.d. 24, 26,27); copia certificatului de deces a cet.Tutunaru Olga; cazier contravențional în privința lui Șveț Dinu; procesul-verbal de confruntare dintre Sava Svetlana și Șchiopu Veronica din 18.05.2017; declarațiile părții vătămate Sava Svetlana din 27.06.2017; declarațiile martorului Șchiopu Veronica din 27.06.2017.

Prin urmare, instanța de apel a apreciat critic declarațiile inculpatului Șveț Dinu, date în cadrul ședinței instanței de fond, ca fiind cu scop de apărare și evitare a răspunderii penale.

Referitor la pedeapsa stabilită de către prima instanță, instanța de apel a constatat, ca aceasta fiind una echitabilă faptelor infracționale săvârșite și care este în corespundere cu împrejurările cauzei, normelor legale, considerând că va atinge scopul de corectare și reeducare a inculpatului. Totodată, careva temeuri de casare a sentinței nefiind stabilite.

În continuare, instanța de apel a determinat faptul că, apelul declarat este formal, nefiind indicată eroarea juridică, însă doar a relatat faptele conform viziunii sale, iar argumentele apelantului privitor la insuficiența și impertinența probelor, instanța de apel le-a considerat ca fiind lipsite de careva suport probatoriu. Faptul că Șveț Dinu a pătruns ilegal, fără consimțământ, în gospodăria lui Sava Svetlana a fost dovedit integral prin depozițiile părții vătămate depuse în cadrul cercetării judecătorești, prin declarațiile martorului Șchiopu Veronica. Ansamblul de probe cercetate în instanța de fond și de apel, denotă că inculpatul Șveț Dinu a acționat cu intenție directă, fiind conștient de caracterul prejudiciabil al acțiunilor sale și posibilitatea survenirii urmărilor.

4. Decizia Curții de Apel Bălți a fost atacată cu recurs ordinar de către inculpatul Șveț Dinu, care, indicând ca temei prevederile art.427 alin.(1) Cod de procedură penală a solicitat casarea integrală a sentinței Judecătoriei Drochia (sediul Râșcani) din 06 octombrie 2017 și deciziei Curții de Apel Bălți din 21 februarie 2018 cu dispunerea achitării, din motivul că în acțiunile acestuia nu sunt întrunite elementele infracțiunii prevăzute de art.179 Cod penal.

4.1. În motivarea cererii de recurs, recurentul a invocat următoarele motive:

-instanța de fond, cât și instanța de apel nu au verificat complet, sub toate aspectele și în mod obiectiv circumstanțele cauzei și nu au dat probelor administrate, o apreciere legală din punct de vedere a pertinentei, concludenței, utilității și veridicității lor, nu au răspuns la argumentul său precum că el nu a pătruns în ograda gospodăriei lui Sava Svetlana fără acordul și împotriva voinței proprietarului, deoarece Sava Svetlana nu este proprietara imobilului menționat, or, aceasta nu deține acte legale, care ar confirma dreptul de proprietate asupra gospodăriei menționate.

-între gospodăriile inculpatului și părții vătămate nu există un gard, toate fiind amplasate împreună – fapt confirmat de însăși Sava Svetlana în declarațiile date în cadrul urmăririi penale, respectiv, nu a avut loc nici o pătrundere ilegală, Sava Svetlana nu este stăpâna acestui imobil, el fiind în gospodăria părinților acestuia, unde a construit o șură, în care locuiește, iar Sava Svetlana se afla ilegal, fără nici un act confirmativ;

-la fel, recurentul nu este de acord cu calificarea acțiunilor sale, considerând că nu s-a dovedit aplicarea de către acesta a violenței, nefiind confirmată existența vătămarilor corporale la partea vătămată, totodată, nu este confirmată și amenințarea cu aplicarea violenței de nici un martor, iar martorul Șchiopu Veronica confirmă declarațiile inculpatului, precum că el nu a apucat-o pe Svetlana de gât și

nu a numit-o cu cuvinte necenzurate, iar Sava Svetlana l-a lovit peste față cu palma și în piept. Prin urmare, consideră recurentul că, în acțiunile acestuia lipsesc elementele constitutive ale infracțiunii prevăzute de art.179 alin.(2) din Codul Penal.

4.2. Procurorul a depus referință privind opinia sa asupra recursului declarat de inculpatul Șveț Dinu, menționând că acesta urmează a fi declarat inadmisibil, ca fiind vădit neîntemeiat, deoarece decizia instanței de apel este legală și întemeiată.

5. Judecând recursul ordinar în raport cu materialele cauzei și motivele invocate, Colegiul penal lărgit consideră că acesta urmează a fi admis, din următoarele considerente.

Conform art.435 alin.(1) pct.2) lit.c) Cod procedură penală, judecând recursul, instanța este în drept să-l admită și să dispună rejudecarea de către instanța de apel, în cazul în care eroarea judiciară nu poate fi corectată de către instanța de recurs.

Prin urmare, instanța de recurs poate să intervină în soluția instanței de apel, inclusiv și să o caseze, atunci când se constată comiterea unei erori de drept, care a dus la adoptarea unei hotărâri nemotivate, totodată verificând dacă s-a aplicat corect legea la faptele reținute prin hotărârea atacată și dacă aceste fapte au fost constatate cu respectarea dispozițiilor de drept formal și material.

Potrivit art.414 Cod de procedură penală, chestiunile de fapt asupra cărora s-a pronunțat ori trebuia să se pronunțe prima instanța și care, prin apel, se transmit instanței de apel sunt următoarele: dacă fapta reținută ori numai imputată a fost săvârșită ori nu, dacă fapta a fost comisă de inculpat și i, dacă da, în ce împrejurări a fost comisă, în ce constă participația, contribuția materială a fiecărui participant, dacă există circumstanțe atenuante și agravante, dacă probele corect au fost apreciate, dacă toate în ansamblu au fost apreciate de prima instanța prin prisma cumulului de probe anexate la dosar, în conformitate cu art. 101 Cod de procedură penală.

În ceea ce privește chestiunile de drept pe care le poate soluționa instanța de apel, acestea sunt: dacă fapta întrunește elementele infracțiunii, dacă infracțiunea a fost corect calificată, dacă pedeapsa a fost individualizată și aplicată just, dacă normele de drept procesual sau penal, au fost corect aplicate.

În cazul în care se constată încălcări ale prevederilor legale referitoare la chestiunile menționate, hotărârea instanței de apel urmează a fi desființată, cu trimiterea cauzei la rejudecare, dacă eroarea constatată nu poate fi corectată de instanța de recurs.

Analizând materialele cauzei, în raport cu argumentele recurentului și normele relevante, Colegiul penal lărgit constată că în speța dată, instanțele de fond în procesul examinării prezentei cauze au comis erori de drept, care au ca efect desființarea hotărârilor adoptate.

Analizând aceste circumstanțe în raport cu motivele invocate în recurs, Colegiul lărgit constată că, instanța de apel, contrar prevederilor obligatorii ai art.414 alin.(5) din Codul de procedură penală, nu s-a expus asupra tuturor motivelor invocate în apel.

Potrivit prevederilor art.427 alin.(1) pct.6) Cod de procedură penală o hotărâre a instanței de apel poate fi supusă recursului pentru a repara eroarea de drept în cazul când instanța de apel nu s-a pronunțat asupra tuturor motivelor invocate în apel.

Raportând prevederile legale sus menționate la speța supusă judecării, Colegiul lărgit conchide că, instanța de apel la examinarea prezentei cauze penale nu a respectat cerințele art.414 Cod de procedură penală, situație ce impune Colegiul de a dispune rejudecarea cauzei în instanța de apel, în alt complet de judecată, deoarece erorile judiciare admise de către instanța de apel nu pot fi corectate de instanța de recurs.

În primul rând, Colegiul menționează că la etapa judecării apelului, instanța de apel are obligația de a verifica toate argumentele invocate în cererea de apel în raport cu circumstanțele de fapt și de drept reținute în cauză, dându -le răspuns în conținutul deciziei adoptate.

Colegiul menționează că, conform actului de învinuire (f.d.52), inculpatul Șveț Dinu se învinuiește de comiterea infracțiunii prevăzute de art.179 alin.(2) Cod penal (*violarea de domiciliu*), după indicii calificativi –pătrunderea și rămânerea ilegală în domiciliul unei persoane, fără consimțământul acesteia și refuzul de a-l părăsi la cererea ei, acțiuni săvârșite cu aplicarea violenței și cu amenințarea aplicării ei.

Conform sentinței, Șveț Dinu a fost recunoscut vinovat de comiterea infracțiunii prevăzute de art.179 alin.(2) Cod penal (*violarea de domiciliu*), fiindu-i aplicată pedeapsă sub formă de amendă, totodată în sentință nu se regăsește motivarea și încadrarea juridică, după indicii calificativi (aplicarea violenței și, sau amenințarea cu aplicarea violenței) a acțiunilor inculpatului, fiind transcrisă fapta, cum se indică în învinuire (*pag.2 din sentință*), fără argumentarea prezenței, fiecărui semn calificativ după cum prevede legea.

Lecturând decizia instanței de apel, se constată, că apelul avocatului inculpatului a fost respins, fiind menținută sentința, rămânând fără răspuns toate argumentele din apel, or, la pct.9-10 din decizie se regăsește doar transcrierea declarațiilor părții vătămate Sava Svetlana, martorului Șchiopu Veronica și probelor scrise, fără a fi date apreciere fiecărei probe în parte din punct de vedere al pertinenței, concludenței, utilității și veridicității ei, iar tuturor probelor în ansamblu – din punct de vedere al coroborării lor, după cum prevede art.101 Cod procedură penală, fiind indicat că, prima instanța a adoptat o sentință legală și temeinică de condamnare în privința lui Șveț Dinu în baza art.179 alin.(2) Cod penal.

Mai mult ca atât, decizia instanței de apel nu cuprinde motivarea acordării priorității declarațiilor părții vătămate, dar nu martorului Șchiopu Veronica și inculpatului Șveț Dinu, or, ținând cont că aceste declarații sunt contradictorii, instanța urma să dea o apreciere, însă, s-a limitat doar la transcrierea acestora în textul deciziei.

La fel, se constată, că instanța de apel nu a analizat și nu a combătut argumentele de bază din apelul avocatului inculpatului precum că ”*Sava Svetlana nu este proprietara imobilului menționat*”, după cum se indică în actul de învinuire a inculpatului, trecând prin revistă doar probele administrate pe caz, punând la baza

condamnării inculpatului probele scrise printre care: adeverințele eliberate de Primăria com.Pociumbeni, r-nul Râșcani din 17.05.2017 (f.d.24, 26, 27); copia certificatului de deces a cet.Tutunaru Olga, fără a le analiza și a le da apreciere, or, din adeverințele menționate de la f.d.24,27, nu rezultă, că partea vătămată Sava Svetlana este proprietara imobilului menționat, ci că casa de locuit cu lot aferent aparține surorii inculpatului -Tutunaru Olga, decedată la 25.03.2015, care a locuit până la deces cu fiul său Tutunaru Corneliu, iar la f.d.28 se reține adeverința care confirmă că moștenitori ai cet.Tutunaru Olga sunt fiul Tutunaru Corneliu, frate Șveț Dinu și sora Șveț Lilia.

În această ordine de idei, se reține, că au fost lăsate fără de răspuns argumentele inculpatului, referitor la statutul de proprietar al imobilului al vătămate Sava Svetlana, or, la caz se reține, că instanțele au constatat că, ”Sava Svetlana care devenise proprietara gospodăriei, în urma unei tranzacții legale cu Tutunaru Corneliu, i-a cerut lui Șveț Dinu să părăsească gospodăria, însă el a refuzat, numind-o cu cuvinte necenzurate și amenințând-o cu aplicarea violenței” .

Totodată, se reține, că din materialele cauzei, se constată, că partea vătămată Sava Svetlana domiciliază în imobilul menționat o perioadă îndelungată, fapt, ce nu se contestă nici de inculpat, *circumstanțe*, care urmează a fi verificate și apreciate în cumul cu alte probe, pentru constatarea existenței în acțiunile acestuia a elementelor constitutive ale infracțiunii de violare de domiciliu (art.179 al.1 Cod penal), luând în considerație și faptul, *că victima* infracțiunii în cauză poate fi orice persoană – cetățean al Republicii Moldova, cetățean străin sau apatrid. La calificare, nu are importanță statutul victimei: proprietar; chiriaș; membru al familiei, care are dreptul de abitație etc. De asemenea, nu contează dacă victima are sau nu viză de reședință. Legea penală nu se interesează de legitimitatea poziției victimei, ci de ilegalitatea conduitei făptuitorului.

Infracțiunea de violare de domiciliu este o infracțiune formală, considerându-se a fi consumată din momentul: pătrunderii sau rămânerii ilegale în domiciliul persoanei, fără consimțământul acesteia, refuzul de a părăsi domiciliul la cererea persoanei. Pentru varianta agravantă a violării de domiciliu în sensul art. 179 alin. (2) Cod penal, este necesar ca violența să urmărească scopul violării de domiciliu și să se aplice înainte de a se consuma violarea de domiciliu.

La fel, Colegiul constată, că instanțele de fond și apel, au omis să se pronunțe și să analizeze semnele calificative ale infracțiunii de violare de domiciliu, prevăzute la alin.2 art.179 Cod penal, fiind doar descrisă fapta, iar existența calificativului „*cu aplicarea violenței și cu amenințarea aplicării ei*”, în general nu a fost motivat, deși, inculpatul atât în instanța de fond, cât și în apel, afirmă că: ”*nu a aplicat violența și nu a amenințat partea vătămată cu aplicarea violenței, ci invers, ultima l-a lovit peste față, circumstanțe confirmate și prin declarațiile martorului, iar la dosar lipsește careva act de constatare a vătămarilor corporale la partea vătămată*”, argumente care au rămas fără răspuns, or, instanțele inferioare au omis să se pronunțe asupra acestora. Astfel, Colegiul penal lărgit consideră întemeiate argumentele recurentului privind nemotivarea lor.

În această ordine de idei se reține, că latura subiectivă a infracțiunii prevăzute de art. 179 Cod penal se caracterizează prin intenție directă, motivul infracțiunii poate fi diferit. Varianta agravantă a violării de domiciliu, prevăzută la alin. (2) art. 179 Cod penal, presupune săvârșirea acestei infracțiuni cu aplicarea violenței sau cu amenințarea aplicării ei. Pentru a fi aplicată răspunderea în baza normei menționate, este necesar ca violența sau amenințarea cu violența să urmărească scopul violării de domiciliu și să se aplice înainte de a se consuma violarea de domiciliu.

În speță, instanțele nu s-au expus asupra existenței semnelor calificative ”aplicarea violenței și/sau amenințarea cu aplicarea violenței”, n-au constatat cu ce scop a pătruns inculpatul fără consimțământul părții vătămate în domiciliul acesteia (pe teren), a aplicat sau nu violență față de partea vătămată, sau doar a amenințat-o, circumstanțe care urmează a fi elucidate la o nouă judecare a cauzei în apel.

Mai mult ca atât, Colegiul lărgit constată existența încălcărilor procedurale la audierea părții vătămate.

Astfel, potrivit art.111 alin.(2) din Codul de procedură penală, declarațiile și audierea părții vătămate se fac conform dispozițiilor ce se referă la declarațiile și audierea martorilor, fiind aplicate în mod corespunzător.

Totodată, în conformitate cu art.369 alin.(1) prevede că, audierea părții vătămate se efectuează în conformitate cu dispozițiile ce se referă la audierea martorilor și care se aplică în mod corespunzător. Victima sau, după caz, partea vătămată, la cererea acesteia sau la demersul procurorului, poate fi audiată în lipsa inculpatului, asigurându-i ultimului posibilitatea de a lua cunoștință de declarații și de a pune întrebări persoanei audiate.

Corespunzător, potrivit art.105 alin.(6) și art.108 alin.(1) și (4) din Codul de procedură penală, persoana care efectuează acțiunea procesuală explică martorului drepturile și obligațiile prevăzute în art.90 și îl previne asupra răspunderii ce o poartă în caz de refuz de a depune declarații, precum și pentru declarații mincinoase, făcute cu bună știință și despre aceasta se face mențiune în procesul-verbal al audierii. Înainte de a fi audiat, martorul în instanța de judecată depune jurământul. *Despre depunerea jurământului sau rostirea formulei și prevenirea privitor la răspunderea penală pentru declarații false se face mențiune în procesul-verbal, martorul semnând pentru conformitate.*

În această ordine de idei, Colegiul lărgit notează că, studiind textul procesului-verbal al ședinței de judecată (f.d. 81-82), cât și declarațiile părții vătămate Sava Svetlana date în cadrul ședinței de judecată (f.d. 83-84), se constată lipsa mențiunii privind rostirea jurământului și despre prevenirea de răspunderea penală prevăzută de art.312-313 Cod Penal.

Prin urmare, Colegiul penal lărgit concluzionează, că astfel, a fost lezată asigurarea fidelității părții vătămate, prin ce se pun în pericol relațiile sociale privitoare la activitatea de aflare a adevărului în procesul înfăptuirii justiției.

În pofida faptului dat, prima instanță l-a condamnat pe inculpatul Șveț Dinu, mai mult, instanța de apel a menținut sentința pronunțată fără a se expune asupra erorilor menționate supra.

Se reține, că în cazul când, se constată că partea vătămată a fost audiată în cadrul examinării cauzei cu încălcarea regulilor procedurale, instanța de apel urma să purceadă la audierea nemijlocită a acesteia cu respectarea întregii proceduri prevăzute la art.369 Cod de procedură penală.

În opinia Colegiului, erorile procesuale admise de către instanța de apel cad sub incidența prevederilor art.427 alin.(1) pct.6) Cod de procedură penală și în acest sens decizia urmează a fi casată, cu dispunerea rejudecării cauzei în instanța de apel, după cum prevede art.435 Cod de procedură penală.

În cadrul rejudecării cauzei, instanța de apel urmează să țină seama de motivele indicate în prezenta decizie, care au servit temei de casare a soluției adoptate și, cu respectarea prevederilor art.414, 419 Cod de procedură penală, să verifice minuțios legalitatea și temeinicia hotărârii atacate, să se pronunțe asupra tuturor motivelor invocate în apel, iar în acest sens să adopte o hotărâre legală și întemeiată, care să corespundă prevederilor art.417 Cod de procedură penală.

6. În conformitate cu art.434, 435 alin.(1) pct.2) lit.c) Cod de procedură penală, Colegiul penal lărgit,

DECIDE :

Admite recursul ordinar declarat de către inculpatul Șveț Dinu, casează total decizia Colegiului penal al Curții de Apel Bălți din 21 februarie 2018, în cauza penală privind-l pe Șveț Dinu XXXXX, cu dispunerea rejudecării cauzei de către aceeași instanță de apel, în alt complet de judecată.

Decizia nu se supune căilor de atac.

Decizia motivată pronunțată la 06 iulie 2018.

Președinte

Toma Nadejda

Judecători

Cobzac Elena

Alerguș Constantin

Timofti Vladimir

Țurcan Anatolie